

ГЕОТУРИЗМ ПРАКТИКА І ДОСВІД

ЛЬВІВ, 2020

Львівський
національний
університет
імені Івана Франка

GEOTOURISM Practice and Experience

LVIV, 2020

ГЕОТУРИЗМ ПРАКТИКА І ДОСВІД

ЛЬВІВ, 2020

Львівський
національний
університет
імені Івана Франка

GEOTOURISM Practice and Experience

LVIV, 2020

УДК 551:338.48

Геотуризм: практика і досвід. Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (22-24 жовтня 2020, Львів). – Львів: Каменяр, 2020. — 188 с.

ISBN 978-966-607-462-3

У збірнику матеріалів представлено статті, які висвітлюють сучасний стан та можливості розвитку геотуризму в Україні та Східній Європі. Конференція була проведена 22-24 жовтня 2020 року у Львівському національному університеті імені Івана Франка, як продовження міжнародної співпраці, що була започаткована при виконанні спільного польсько-українського проекту «Гео-Карпати — створення польсько-українського туристичного шляху». Матеріали конференції будуть цікаві як для спеціалістів, так і для широкого загалу.

Думки авторів можуть не збігатися з позицією оргкомітету конференції. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей, а також за порушення авторських прав несуть виключно автори публікацій.

Організаційний комітет

конференції:

*Ігор Бубняк, Альбертина Бучинська, Юрій Зінько, Леонід Скакун,
Тетяна Ціхонь, Оксана Шевчук, Олег Яцожинський*

Технічний редактор:

Ігор Дикий

ISBN 978-966-607-462-3

© Автори матеріалів конференції, 2020

ЗМІСТ/CONTENTS

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ГЕОТУРИЗМУ Theoretical and methodological aspects of geotourism	
<i>Юрій Зінько, Роман Гнатюк, Оксана Шевчук, Мирослав Іваник.</i> МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ТИПІЗАЦІЇ ПЕРСПЕКТИВНИХ ГЕОТУРИСТИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ І ТЕРИТОРІЙ (НА ПРИКЛАДІ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ)	7
<i>Орест Матковський.</i> ПРИРОДНІ МІНЕРАЛОГІЧНІ ПАМ'ЯТКИ – ВАЖЛИВІ ОБ'ЄКТИ ГЕОТУРИЗМУ.	12
<i>Іван Книш.</i> ТЕХНОЛОГІЇ 3D-МОДЕЛЮВАННЯ ГЕОЛОГІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ДЛЯ ТУРИЗМУ ТА ГЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.	16
<i>Ігор Касіяник, Ярослав Вітвіцький.</i> РЕГІОНАЛЬНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ЛІТОЛОГО-ПАЛЕОНТОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ВІДСЛОНЕННЯ, ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ГЕОТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ.	18
<i>Наталія Герасименко, Сергій Бортник, Наталія Погорільчук, Ольга Ковтонюк.</i> НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ГЕОАРХЕОЛОГІЧНИХ ПАМ'ЯТОК ПІЗЬНОГО ПАЛЕОЛІТУ ДЛЯ РОЗВИТКУ	21
ГЕОТУРИСТИЧНІ ОБ'ЄКТИ І ШЛЯХИ Geosites and georoutes	
<i>Rafał Karica, Łukasz Szmyd.</i> GEOTOURISM IN HOLIDAY DESTINATION: THE CASE OF DRAŠNICE, CROATIA	24
<i>Šečkus Jonas, Šečkuvienė Ramunė.</i> RELATIONSHIP BETWEEN THE OLD TATARIAN NATIONAL MINORITY AND GEOLOGY IN LITHUANIA	26
<i>Валентин Прокопець.</i> УНІКАЛЬНІ ОБ'ЄКТИ ГЕОТУРИЗМУ ЦЕНТРАЛЬНОГО ТАДЖИКИСТАНУ	28
<i>Олександр Костюк.</i> ГЕОТУРИСТИЧНІ ОБ'ЄКТИ УКРАЇНСЬКОГО РОЗТОЧЧЯ	30
<i>Уляна Борняк, Ірина Побережська, Тарас Королишин.</i> ЗАКИНУТІ КОПАЛЬНІ В УРОЧИЩІ ЗАГЛИНА ЯК ПОТЕНЦІЙНИЙ ГЕОТУРИСТИЧНИЙ ОБ'ЄКТ	33
<i>Василь Дяків, Зенон Хевпа.</i> ГЕОТУРИСТИЧНИЙ ТА СПЕЛЕОТЕРАПЕВТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РУДНИКА № 1 СТЕБНИЦЬКОГО ГХП «ПОЛІМІНЕРАЛ»	35
<i>Тетяна Дворжак, Лариса Генералова, Леонід Хом'як.</i> ГЕОЛОГІЧНА ПОДОРОЖ ІЗ ТРОПІКІВ У ГЛЯЦІАЛ	37
<i>Галина Байрак.</i> ЯМЕЛЬНИЦЬКІ СКЕЛИ ЯК АТРАКЦІЇ ГЕОТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ БЕСКИДАМИ	40
<i>Галина Гавришків, Юлія Гаєвська, Ігор Попп.</i> НЕЙМОВІРНІ ВОДОСПАДИ, УТВОРЕНІ ПАЛЕОЦЕН-ЕОЦЕНОВИМИ ВІДКЛАДАМИ	42
<i>Микола Карабінюк.</i> ЛАНДШАФТНІ ОСОБЛИВОСТІ ПІШОХІДНИХ ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ НА ГОРУ ГОВЕРЛА В МЕЖАХ СУБАЛЬПІЙСЬКОГО І АЛЬПІЙСЬКОГО ВИСОКОГІР'Я	45
<i>Ігор Гнатяк, Ольга Євтушок, Оксана Гнатяк.</i> РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ РЕКРЕАЦІЙНИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ТУРИСТИЧНІ МАРШРУТИ НА Г. ГОВЕРЛА	47
<i>Ігор Попп, Ігор Бубняк, Андрій Бубняк, Юлія Гаєвська.</i> ЧОРНОСЛАНЦЕВІ ВІДКЛАДИ НИЖНЬОЇ КРЕЙДИ І ОЛІГОЦЕНУ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ – СВІДЧЕННЯ “ОКЕАНІЧНИХ БЕЗКИСНЕВИХ ПОДІЙ” І ПЕРСПЕКТИВНИЙ ГЕОТУРИСТИЧНИЙ ОБ'ЄКТ	50
<i>Лев Мончак, Володимир Хомин, Андрій Локтєв, Юрій Мончак, Тарас Здерка, Віталій Манюк.</i> ДЕЯКІ ЦІКАВИНКИ ПРИ ГЕОМАНДРАХ ЗАКАРПАТТЯМ	52

Ольга Ковтонюк, Наталія Корогода, Олександр Галаган. ПОШТОВІ ЛИСТІВКИ ПОЧАТКУ ХХ СТОРІЧЧЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ПРО ТУРИСТИЧНІ ОБ'ЄКТИ	54
Тетяна Божук, Мілена Богданова. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ТА ГЕОТУРИСТИЧНІ ОБ'ЄКТИ (НА ПРИКЛАДІ МАРШРУТУ ХУСТ-ЗАБРІДЬ)	58
Тетяна Єрмакова. ОБ'ЄКТИ СПЕЛЕОТУРИЗМУ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ	59
Іван Книш. ЗАСТІНОЧЕНСЬКЕ ТА БУДАНІВСЬКЕ РОДОВИЩА ПІСКОВИКА – ПОТЕНЦІЙНІ ГЕОТУРИСТИЧНІ ОБ'ЄКТИ ТЕРЕБОВЛЯНСЬКОГО РАЙОНУ	63
Ярина Тузьяк. ВИКОПНІ РИФОВІ СПОРУДИ ТА ЇХНЄ ЗНАЧЕННЯ ЯК КОМПЛЕКСНОГО ГЕОТУРИСТИЧНОГО ОБ'ЄКТА (НА ПРИКЛАДІ СЕРЕДНЬОМІОЦЕНОВОЇ РИФОВОЇ СИСТЕМИ МЕДОБОРИ-ТОВТРИ)	67
Ігор Наушко, Олександр Вовк, Віталія Яковлева. ДО МІНЕРАЛОГО-ГЕМОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОШТОВНОГО КАМІННЯ КАМЕРНИХ ПЕГМАТИТІВ КОРОСТЕНСЬКОГО ПЛУТОНУ В УКРАЇНСЬКОМУ ЩИТІ	70
Леонід Шумлянський, Леонід Степанюк, Степан Кривдік, Олександр Висоцький. ГРАНІТОЇДИ ВОЛИНСЬКОГО МЕГАБЛОКУ	72
Олена Ремезова ЗАЛІЗНІ ПЕРЕХРЕСТЯ НА УКРАЇНСЬКОМУ «БУРШТИНОВОМУ ШЛЯХУ».	75
Олександр Комлев, Сергій Бортник, Олена Ремезова, Сергій Жилкін, Вікторія Климчук, Маріанна Комлева. БУРШТИНОВА ФОРМАЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ОБ'ЄКТ ПРИРОДНИЧОГО ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ	77
Мирон Ковальчук, Тетяна Охоліна, Галина Кузьманенко, Олена Ганжа, Юлія Крошко. ГЕОЛОГІЧНА ЕКСКУРСІЯ ВИХІДНОГО ДНЯ: КИЇВ -КОРОСТИШІВСЬКИЙ КАНЬЙОН - КАР'ЄРИ ЛЕЗНИКІВСЬКОГО РОДОВИЩА ГРАНІТІВ - МУЗЕЙ КОШТОВНОГО І ДЕКОРАТИВНОГО КАМІННЯ - ВІДВАЛИ ВОЛИНСЬКОГО РОДОВИЩА ПЕГМАТИТІВ	79
Марина Крочак, Ганна Лівенцева, Анжеліна Мєнасова. ГЕОЛОГІЧНІ ОБ'ЄКТИ В УМОВАХ УРБАНІСТИЧНОГО СЕРЕДОВИЩА.	82
Тетяна Купач, Світлана Дем'яненко, Оксана Аріон, Юлія Олішевська. ЕСТЕТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ЯК ФАКТОР РЕКРЕАЦІЙНОЇ ЦІННОСТІ ТЕРИТОРІЇ (НА ПРИКЛАДІ НАГІРНОЇ ДІЛЯНКИ КАНІВСЬКОГО ЗАПОВІДНИКА)	84
Наталія Вергельська, Вікторія Вергельська, Юлія Крошко. ГЕОЛОГІЧНІ ПАМ'ЯТКИ КОРСУНЬ-ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА	88
Леонід Степанюк, Степан Кривдік, Леонід Шумлянський. ГРАНІТОЇДИ ПОДІЛЛЯ	91
Ростислав Козловський, Антоніна Іваніна. ПОТЕНЦІЙНИЙ ГЕОТУРИСТИЧНИЙ ОБ'ЄКТ – СЕНОМАНСЬКА БІОТА ДОЛИНИ РІЧКИ ЖВАН (ПОДІЛЛЯ)	93
Галина Анфімова. ГЕОЛОГІЧНІ АТРАКЦІЇ ОКОЛИЦЬ СЕЛА БЕРНАШІВКА (ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ) ЯК ОБ'ЄКТ ГЕОТУРИЗМУ	96
Уляна Борняк, Інна Процюк. РОЛЬ ГЕОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ У ФОРМУВАННІ БУШАНСЬКОГО СКЕЛЬНОГО ХРАМУ (ВІННИЦЬКА ОБЛАСТЬ)	98
Віталій Фурман. ЗНАРЯДДЯ ПАЛЕОЛІТУ НА ПОДІЛЛІ - МІСЦЯ ДЛЯ ГЕОТУРИЗМУ	101
Володимир Гриценко. РІЗНОМАНІТНІСТЬ ГЕОЛОГІЧНИХ ПАМ'ЯТОК ВЗДОВЖ БЕРЕГІВ СЕРЕДНЬОЇ ТЕЧІЇ ДНІСТРА	102
Олексій Ситник, Ольга Хлевнюк. САКРАЛЬНІ ЛАНДШАФТИ ГАЙВОРОНСЬКОГО РАЙОНУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОБ'ЄКТИ ГЕОТУРИЗМУ	105

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ТА ГЕОТУРИСТИЧНІ ОБ'ЄКТИ (НА ПРИКЛАДІ МАРШРУТУ ХУСТ-ЗАБРІДЬ)

Тетяна Божук¹, Мілена Богданова²

¹*Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,*

м. Тернопіль, tbozhuk@gmail.com

²*Львівський національний університет імені Івана Франка,*

м. Львів, milena_bogdanova@ukr.net

HISTORICAL, CULTURAL AND GEOTOURISTIC OBJECTS (THE CASE OF ROUTE CHUST-ZABRID)

Tetiana Bozhuk¹, Milena Bogdanova²

¹*Ternopil Volodymyr Hnatiuk national pedagogical university,*

Ternopil, tbozhuk@gmail.com

²*Lviv National University of Ivan Franko, Lviv, milena_bogdanova@ukr.net*

The possibility of getting to know the region is considered on the example of one potential tourist route during the weekend. The unique objects of cultural and sacral architecture documented previously combined with the geological stratigraphically section of Maramorosh Zone.

Найважливішими тенденціями щодо збереженню природної та історико-культурної спадщини є розвиток організованої рекреаційно-туристичної діяльності і розширення охорони окремих природних феноменів. Тому питання формування комплексних туристичних маршрутів залишаються актуальними.

Об'єктом дослідження є частина Хустського району Закарпатської області. Оскільки в геолого-тектонічному відношенні район знаходиться на сполученні Закарпатського прогину і Внутрішніх Карпат, то характеризується різноманіттям географічних (історико-культурних) і геологічних унікальних об'єктів.

До розгляду запропоновано маршрут вихідного дня, який дає можливість відвідати руїни Хустського замку, дерев'яну Миколаївську церкву (с. Данилово), жіночий монастир Святого Архангела Михаїла (с. Драгово-Забрідь), геологічний стратотипічний розріз Мармароської зони.

Приїхавши на станцію Хуст (залізницю чи автотрасою), можна побачити перед собою руїни Хустського замку. Він виконував у різний історичний період функції оборонної споруди, в'язниці, розквартирування австрійського гарнізону тощо. Однак, у 1766 р. і в 1798 р., після втраплення блискавок у порохову вежу та вежу в південно-східній частині замку, зна-

чну частину фортеці було знищено. Після цього місцева влада дозволила розібрати південну стіну для будівництва в місті католицької церкви [3].

Пам'ятку архітектури національного значення - Миколаївську церкву - добре видно з дороги. Цю дерев'яну сакральну споруду в стилі мармарошської готики було побудовано у 1779 р. (свідченням чого є напис на дверях). Її відзначають [1 с. 130] як наймолодшу у складі Золотого церковного чотирикутника Хустського району (Сокирниця, Данилово, Крайниково, Олександрівка). Біля церкви знаходиться дерев'яна двоярусна каркасна дзвіниця, що має піддашся й завершується наметовим дахом, під яким влаштовано аркаду [1 с. 130].

Наступним релігійним об'єктом на маршруті є жіночий монастир Святого Архангела Михаїла, побудований у 1993 р., розташований за кілька кілометрів від с. Забрідь в лісі. Обитель засновано в XIII-IV ст. Старожили розповідали, що монастир сполучений підземним ходом (близько 13 км) з монастирем у селі Угля, Тячівського району, а в його підземеллях схована бібліотека з безцінними стародавніми книгами [3].

Монастир двічі було знищено. Сучасний сакральний комплекс, крім собору, має у складі церкву на честь ікони Божої Матері "Живонос-

не Джерело”, Петропавлівську каплицю, домову церкву Іоанна Предтечі. Монастир зберігає велику святиню - частки мощей преподобних Києво-Печерських, які у 2001 р. були передані обителі преосвященнішим Іоанном, єпископом Хустським і Виноградівським [3].

В околицях с. Забрідь в долині р. Тербля представлений повний розріз відкладів Мрамарської зони. Тут відслонюється нижньокрейдова олістостромово товща (потужність до 150-200 м) соймкульської світи, складена глинистим та глинисто-піскуватим матриксом з олістолітами юрських та ранньокрейдових органогенних ургонських вапняків, пісковиків, суттєво кварцевих конгломератів типу верукано та уламків метаморфічних порід. Утворення соймкульської світи розглядають як модель в мініатюрі формування олістостромових хаотичних комплексів - одного із геологічних брендів Карпатського регіону [2].

Нижче за течією р. Тербля розкривається розріз відкладів, що перекривають олістострому: червоні неясношаруваті і масивні мергелі (пухівська світа, потужність 150 м, турон-маастрихт), на яких залягає тонкоритмічний зеленувато-сірий фліш (ярмутська світа, потужність 45 м, маастрихт). Розріз нараощують товстошаруваті пісковики (низи метовської світи, потужність 10 м, палеоцен-еоцен). Продовжуючи маршрут вниз по р. Тербля впродовж 600 м. можна побачити окремі виходи шаруватих сірих мергелів верхньої частини метовської світи і, ще нижче – чорних мергелистих аргілітів (дусинська світа, олігоцен). На останні з південного заходу насунений Монастирецький покрив Внутрішньокарпатського палеогенового флішу.

Коротко охарактеризовані об'єкти є легкодоступними, цікавими і пізнавальними; відвідання їх залишить мальовничі світлини і незабутні враження.

1. Вечерський В.В. Українські дерев'яні храми. - К.: Наш час, 2007. - 271 с.
2. Гнилко О., Шевчук В., Божук Т., Богданова М., Гнилко С. Геологічні / геотуристичні об'єкти Закарпатської області як відображення геологічної історії Карпат // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія Геологія. - 4 (87) 2019. - С. 6-13.
3. https://uk.m.wikipedia.org/wiki/Хустський_район

ОБ'ЄКТИ СПЕЛЕОТУРИЗМУ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Тетяна Єрмакова

Технічний коледж ТНТУ ім. І.Пулюя e-mail: tetermakova@gmail.com

SPELOTOURISM OBJECTS IN TERNOPIL REGION

Tetyana Yermakova

*Technical College of Ivan Puliuy Ternopil National Technical University
e-mail: tetermakova@gmail.com*

There are a large number of natural and artificial cavities in Ternopil region which may be of interest for speleotourists. This article describes the excursion caves of Ternopil region.

Тернопільська область – одна з найменших областей України. Проте в ній прихований величезний туристичний потенціал. Мальовничі ландшафти, лісові масиви, джерела мінеральних вод в поєднанні з потужним історико-культурним потенціалом створює великі перспективи для розвитку різних сфер туристичної галузі.

Особливе місце слід відвести мало відомому в Україні та досить популярному в усьому світі спелеотуризму. Досвід багатьох країн

світу свідчить, що спелеооб'єкти можуть бути визначальними у формуванні попиту на туристичні ресурси. Згідно кадастрових даних в Тернопільській області нараховується 116 печер. Ще одним підвидом підземного екстриму є відвідання підземель, до створення яких причетна людина.

За сучасною схемою спелеологічного районування України печери Тернопільщини належать до Подільсько-Буковинської карстової області та до Центрально-Подільського і

Наукове видання

ГЕОТУРИЗМ: ПРАКТИКА І ДОСВІД

Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції
(Львів, 22-24 жовтня 2020 року)

Комп'ютерне верстання: *Ігор Дикий*

Макет обкладинки: *Олег Яцожинський*

Формат 60x84/8

Ум. друк. аркушів - 11,75. Наклад 70 прим. Зам. № ___

Папір офсет. Гарнітура Minion Pro

Видруковано ПП «Друк-Захід»

м. Львів, пл. Д.Галицького 6/2, тел. 297-53-96

Видавництво «Каменяр»

79008, м. Львів, вул. Підвальна, 3,

e-mail: vud_kamenyar@mail.lviv.ua

Свідоцтва про внесення до Державного реєстру України

Серія ДК №462